

Nr 441.

Av herr **Allard m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 136, angående lönereglering för övningslärare m. m.*

Kungl. Maj:t har i proposition nr 136 till årets riksdag angående lönereglering för övningslärare m. m. föreslagit en sänkning med två lönegrader för lärare i teckning, musik och gymnastik vid fristående realskolor, högre kommunala skolor och läroanstalter för blinda och dövstumma jämfört med nuvarande löneställning, d. v. s. till Ca 21. Vi vilja fästa kammarens uppmärksamhet på följande förhållanden i berörda angelägenhet.

Genom 1941 års lärarlönesakkunniga — vars betänkande legat till grund för propositionen — har undersökning gjorts i vilken omfattning ordinarie tjänster med fullt antal veckotimmar kunna tänkas bli inrättade. De sakkunniga förutsätta, att sådana befattningar torde kunna beredas 41 % lärare inom ovannämnda lärarkategorier. Övriga få åtnöja sig med tjänster av mindre omfattning. 41 % utgör visserligen en förbättring i jämförelse med nuvarande förhållande, men av olika orsaker torde det åtgå något årtionde innan denna relativa förbättring uppnås. Då som bekant ämneslärare och folkskollärare till i det närmaste 100 % erhålla tjänster med full sysselsättning och av dessa 75 à 80 % som ordinarie, bör viss kompensation beredas de övningslärare, som i detta avseende även i fortsättningen komma att bli misslottade.

Sedan 1920 års lärarlönekommitté konstaterat att samma kompetens förefanns för samtliga högre läroanstalter för ifrågavarande övningslärare, föreslog kommittén, liksom senare 1928 års lönekommitté, att samma löneställning skulle gälla för dessa övningslärare liksom fallet var och alltjämt är beträffande ämneslärare med inbördes samma kompetensgrad. När nu gällande lönereglering 1937 genomfördes, restes heller ingen invändning mot denna princip från någon remissinstans eller beslutande myndighet. Att 1941 års lärarlönesakkunniga föreslagit ändring i detta avseende motiveras med att elevernas lägre ålder — vid kommunala flickskolor ett år och vid realskolor två à tre år — skulle innebära ett mindre krävande arbete för övningslärare. Skolöverstyrelsen och samtliga hörda kollegier och med skolans arbetsförhållanden förtrogna instanser ha icke ansett sig kunna godtaga de sakkunnigas mening i detta hänseende. Vi kunna icke heller finna en sådan lättnad vara för handen i högre grad för övningslärare än för ämneslärare. I vissa avseenden torde arbetet vara tyngre i dessa skolformer

än vid gymnasierna. Bl. a. lär nog de disciplinära svårigheterna vara större i realskolans åldrar än i gymnasiets högsta ringar. Detta gäller framför allt gymnastikundervisningen med dess abnormt stora avdelningar, en olägenhet som tenderar att bli allt större genom elevantalets stegring och knappheten på gymnastiksalar. Som bekant intar vårt land en särställning i detta avseende. Vi kunna icke finna att några bärande skäl anförts att riksdagen skulle frångå tidigare beslut att likställighet skall råda beträffande lönegradsplacering i de olika läroverksformerna för tecknings-, musik- och gymnastiklärare. Departementschefen säger sig också förstå remissinstansernas tveksamhet härvidlag, men av ekonomiska skäl och för att undvika den lönegradsserie, som skulle uppstå genom en sänkning med *en* lönegrad, anser han sig böra föreslå en sänkning med *två* lönegrader.

Ovannämnda lärarkategorier vid realskolorna liksom de vid högre allmänt läroverk anställda komma att även i andra avseenden få sina lönevillkor försämrade. Ersättningen för övertimmar, som hittills beräknats efter samma proportion som för ordinarie tjänstgöring, blir enligt förslaget ersatt med timlärararvode. Gymnastiklärarna drabbas därjämte av minskad ersättning för handhavandet av friluftsverksamheten.

Det kan för övrigt nämnas, att ordinarie tjänst under nuvarande förhållanden kunnat erhållas vid 9 veckotimmars tjänstgöring och extra ordinarie tjänst vid 8 veckotimmar. Enligt förslaget fordras nu 30 timmar för ordinarie och minst 15 för extra ordinarie tjänst. Under sistnämnda timal får vederbörande tjänstgöra såsom timlärare.

I de här aktuella lönelägena föreligger för statstjänstemännen en avsevärd underkompensation i förhållande till 1939 års reallön, vilken givetvis icke kan undvikas för de här berörda befattningshavarna, även om de inplaceras i lönegrad, som närmast motsvarar förut uppburen lön. Genom den föreslagna inplaceringen får vederbörande därutöver en absolut löneminskning med inte mindre än 1 092 kronor (i dyrort 3). Då det här gäller befattningshavare med relativt låg löneställning, finna vi varje lönegradsnedläggning synnerligen allvarlig.

Vi vilja understryka de farhågor, som från många håll uttalats, att en avsevärt lägre lönenivå för realskolor och liknande kommer att medföra svårigheter för erhållande av lärare med goda kvalifikationer i mindre orter och att dessa befattningar riskera att i stor utsträckning bli passagetjänster. Därtill kommer att de högre allmänna läroverkens tjänster huvudsakligen bli reserverade för äldre lärare med många tjänstår. Det är tvivel underkastat, om dessa skolor äro betjänta därav.

Genom en lönesänkning med två lönegrader drabbas också de extra ordinarie lärarna synnerligen ofördelaktigt. För dem med lågt timantal utgör placeringen endast en lönegrad under de ordinarie icke full kompensation för det ofördelaktiga i treprocentsregelns ersättande med trettiondelsregeln.

Vi anse det därför vara naturligt, att de extra ordinarie lärarna i berörda övningsämnen placeras i löngrad Ce 22.

Under åberopande av vad ovan anförts få vi hemställa,

att riksdagen ville besluta att ordinarie lärare i teckning, musik och gymnastik vid fristående realskolor, högre kommunala skolor och läroanstalter för blinda och dövstumma bibehållas i nuvarande löneställning eller Ca 23 och att motsvarande extra ordinarie lärare vid samma skolor jämte högre allmänna läroverken placeras i Ce 22 i löneplan 1.

Stockholm den 30 mars 1948.

Henry Allard.

Folke Jönsson.

O. E. Sandberg.

Nils Holmström.